

Oprema za opazovanje galaksij

Aprila nam nebo ponuja na ogled predvsem pestro zbirko galaksij. Zdaj, ko se znamo pripraviti na opazovanje tako, da vemo kdaj kaj opazovati, ko znamo poskrbeti, da nas ne bo prezgodaj zgrabil spanec in ko znamo poskrbeti, da bodo oči opazile skoraj vsak foton, je čas, da se posvetimo opremi, ki je primerna za opazovanje galaksij.

Majhni binokularji tu povsem odpovedo, saj z njimi vidimo le jedro oziroma le del jedra galaksije. Spiralni rokavi pač oddajajo premalo svetlobe, da bi bili vidni v tako majhnem daljnogledu. Veliki binokularji (z objektivni okoli 100 mm) pri Andromedini meglici (M31) že lahko pokažejo spiralno strukturo in celo barve, a le v izjemno ugodnih pogojih. Velikanski binokularji, tisti, sestavljeni iz dveh teleskopov? Skozi tako pošast se vedno spleča pogledati, dvomim pa, da se ga spleča kupiti ali narediti. Veliko opazovalcev namreč tudi za opazovanje galaksij uporablja binokularne nastavke in vsi po vrsti trdijo, da slika ni nič manj svetla od monokularnega gledanja, čeprav pride v vsako oko pol manj svetlobe: trdijo, da je zaradi gledanja z obema očesoma veliko lažje opaziti precej podrobnosti, ki bi sicer ušle.

Pri galaksijah koristi čim večji premer objektiv. Razlika med 200 mm in 250 mm je dramatična. Prav tako med 250 mm in 300 mm. Žal s premerom eksponentialno narašča tudi teža tako, da teleskope tja do 350–400 mm komaj še premešča en sam človek. Kot da to še ni dovolj: pri velikih odprtinah nemirno ozračje bolj nagaaja, kot pri majhnih. Šibkih virov svetlobe pač ni lahko opazovati.

Rok Vidmar

Efemeride maj 2016

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.05.	05:48	20:10	02:50	13:38	CEST
05.05.	05:42	20:16	05:07	18:35	CEST
10.05.	05:36	20:22	09:02	—	CEST
15.05.	05:29	20:28	14:11	02:42	CEST
20.05.	05:24	20:34	19:06	04:57	CEST
25.05.	05:19	20:39	23:32	08:22	CEST
30.05.	05:16	20:44	02:00	13:45	CEST

Planeti:

- ★ **Merkur** maja ponoči ni viden, lahko pa 9. 5. opazujemo njegov prehod čez Sončevo ploskev (glej spodaj).
- ★ **Venera** maja ni vidna.
- ★ **Mars** sprva vzhaja okoli desetih zvečer, nato pa vse bolj zgodaj in je konec meseca na nebu vso noč. Proti koncu meseca se iz ozvezdja Škorpiona preseli v ozvezdje Tehtnice.
- ★ **Jupiter** ahko v ozvezdju Leva sprva opazujemo do štirih zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide okoli dveh.
- ★ **Saturn** vzhaja okoli enajstih zvečer, nato pa vse bolj zgodaj in je konec meseca v ozvezdju Škorpiona viden vso noč.
- ★ **Uran** se v ozvezdju Rib prikaže proti koncu meseca zjutraj, ko vzhaja okoli štirih.

Prehod Merkurja čez Sončevo ploskev 9. 5. se začne ob 13.12 in traja do 20.42 (Sonce zaide malo prej, ob 20.21). V Sonce je izjemno nevarno gledati s kakršnimkoli instrumentom brez ustrezne zaščite.

Urška Pajer

Objekti globoko v vesolju maja

Maja opolnoči kulminirajo ozvezdja, v katerih ni kaj prida objektov globoko v vesolju, za opazovanje pa imamo ta mesec dobre štiri ure teme. Pa vendar, uro ali dve kasneje kulminirajo ozvezdja, ki so že blizu galaktične ravnine, Škorpion, Herkul in Kačenosec, v katerih spet vidimo kopice, odprte in kroglaste, pa tudi planetarno meglico. NGC 6093

Vabimo vas na

O B Č N I Z B O R A D J A V O R N I K

Občni zbor bo v torek 19.04.2016 ob 18^h v predavalnici P-3/1Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Ugotavljanje prisotnosti in sklepčnosti OZ.
2. Izvolitev delovnih teles (delovno predsedstvo, zapisnikar, dva overitelja zapisnika),
3. Pregled in sprejem zapisnika zadnjega občnega zbora,
4. Poročila: (a) o delu društva v letu 2015, (b) o finančnem poslovanju v letu 2015, (c) poročilo nadzornega odbora in častnega sodišča
5. Razprava o poročilih in potrditev
6. Razrešnica članom organov društva: predsedniku, tajniku, nadzornega odbora in častnega sodišča,
7. Volitve novih članov organov za obdobje 2016 do 2020,
8. Plan dela za obdobje 2016 do 2020,
9. Določitev članarine za leto 2016
10. Razno

Predsednik društva: Borut Jurčič Zlobec

Ljubljana, 8.4.2016

Predsednik društva: dr. Borut Jurčič Zlobec

(*M 80*) in *NGC 6121** (*M 4*) sta kroglasti, *NGC 6405** (*M 6*) in *NGC 6475** (*M 7*) pa odprti kopici v Škorpionu. *NGC 6205** (*M 13*) ter *NGC 6341** (*M 92*) sta kroglasti kopici, *NGC 6210** pa planetarna meglica v Herkulu, ostali objekti pa so v Kačenoscu: *NGC 6171* (*M 107*), *NGC 6218** (*M 12*), *NGC 6254** (*M 10*), *NGC 6218** (*M 62*), *NGC 6273* (*M 19*), *NGC 6333* (*M 9*), *NGC 6402* (*M 14*), vse kroglaste kopice, in dve odprti kopici, *IC 4665** ter *NGC 6633**. Spet so z zvezdico označeni objekti, vidni tudi ob svetlobnem onesnaženju.

*NGC 6205** (*M 13*), Velika kroglasta kopica v Herkulu, najlepša kroglasta kopica severnega neba, včasih vidna celo s prostim očesom, je zelo stara, nad 10 milijard let, ima v premeru kakih 145 svetlobnih let in vsebuje nekaj sto tisoč zvezd, ki se prikažejo v vsem svojem sijaju v teleskopu, ki ima premer objektivna 30 cm ali več, čeprav že 10 cm zadostuje, da ti pogled vzame sapo. Oddaljena je kakih 25 tisoč svetlobnih let, leži kakih 15 tisoč svetlobnih let nad galaktično ravnino in kakih 10 tisoč svetlobnih let proč od centra v smeri prečke naše galak-

sije. V središču je gostota zvezd 500 krat večja, kot v okolici sonca, pa vendar mora biti od tam pogled na Rimsko cesto prav veličasten.

Rok Vidmar

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli, kar bodo ostali lani drutva z zanimanjem prebrali.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu